

**Kulttuuriperintökohteiden tiedonkeruun
pilotointi yksityismetsissä**

Pertti Hourunranta 14.10.2009

Esityksen sisältö

1. Taustaa ja tavoitteita
2. Toteutus
3. Tiedonkeruumenetelmän esittelyä

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

.....***WWW.TTS.FI***.....

Tausta ja tavoitteet

- Taustana KMO 2015: ”...yksityismetsissä [kulttuuriperintökohteiden] tiedonkeruu aloitetaan.”
- Tavoitteena kehittää menetelmä yksityismetsien kulttuuriperintökohteiden tiedonkeruuseen
  - Kehitystyön taustalla Virossa käytössä oleva RMK-menetelmä
- Tavoitteena myös testata kehitettyä mallia pilottialueella sekä raportoida tulokset

Kulttuuriperintökohde

- **Lain suojaamat kiinteät muinaismuistot**
  - Hiilimiilut, kaskiviljelyn jäännökset, kivilouhokset, tervahaudat, tiilenpolttuunit, vesimyllyt- ja –sahat, uittolaitteet, linnoituslaitteet, merkkipuut, teihin liittyvät merkkikivet jne...
- **Lisäksi ”lainsuojattomia” kohteita**
  - Em. kohteet, joita ei luokitella lain suojaamiksi
    - Esim. ikä ei riitä (Museovirasto luokittelee)
  - Metsänomistajasuvun tai kylän historiaan liittyvät kohteet
  - Erilaisiin metsänkäyttötapoihin liittyvät kohteet
    - Kylän viimeinen syväaurauskohde, ulkomaisten puulajien kokeilut (esim. lehtikuusi, kontortamänty) jne...

Toteutus

- 2009 - kehitetään menetelmää
  - Menetelmän pohjana Virossa käytettävä RMK-malli, jota kehitetään edelleen ja sovelletaan Suomen oloihin
    - Virossa kartoitus etenee maakunta kerrallaan – miten Suomessa?
    - Virossa kartoitus palvelee erityisesti matkailun kehittämistä – Suomessa korostuu kulttuurikohteiden ja metsätalouskäytön suhde
    - Virossa löydetyt kohteet julkaistaan Internetissä – mikä olisi sopiva tapa Suomessa?
    - Virossa kartoitus on hankkeistettu – kuka maksaa viulut Suomessa?

Toteutus

- 2009 – aloitetaan tiedonkeruu pilottialueella
  - Tiedotusta ja neuvotteluja paikallisten toimijoiden kanssa
  - Yhteydet metsänomistajiin MHY:n kanssa
    - Tiedotusta jäsenlehdessä
    - Kirjekampanja
  - Arkistolähteiden läpikäynti
    - Kyläkirjat yms. historiikit
  - Haastattelut
    - Metsäammattilaisten ”hiljaisen tiedon” esiin kaivaminen
    - Kotiseutu- yms. harrastajien kuuleminen

Toteutus

- 2010 – kohteiden dokumentointi
  - Vihjeiden analysointi
  - Yhteydet metsänomistajiin, joiden mailla mahdollisia kohteita
  - Kohteiden etsiminen ja tietojen dokumentointi maastossa
    - Tunnistaminen
    - Paikallistaminen (pistetiedoista => aluetietoon)
    - Valokuvat
  - Kohdetietojen syöttö tietokantaan ja yhdistäminen arkistotietoihin
  - Kohderaportointi metsänomistajalle
  - Kohdetietojen siirto paikkatietojärjestelmiin? (mhy, metsäkeskus, puunostajat)

Toteutus

- 2010-2011 – tulosten analysointi ja raportointi
  - Millaisia kohteita löydettiin?
  - Mitä opittiin?
    - Mikä onnistui ja mikä meni pieleen?
    - Paljonko maksoi ja mistä kustannukset muodostuivat?
    - Miten kartoituksia kannattaisi jatkossa toteuttaa? = Menetelmä
  - Raportti TTS:n julkaisuna
  - Muu tiedotus ja kurssi/opetusmateriaali

Tiedonkeruumenetelmän esittelyä

- Tällä hetkellä ”teoreettinen” malli, jota kehitetään kokemusten ja palautteen perusteella
- Perustuu olemassa olevan tiedon hyödyntämiseen
  - Arkistolähteet
  - Kyselyt ja haastattelut
  - Metsäammattilaisten tietojen hyödyntäminen
  - ”Vihjeiden” paikantaminen, dokumentointi ja tiedotus
  - Ei siis laserkeilausta, linjoittaista arviointia tms. teknistä ja systemaattista maastokartoitusta

Menetelmä pähkinänkuoressa

1. Ennakkotiedotus kohdealueella
2. Kartoittajien valinta ja koulutus
3. Ennakkotietojen hankinta
4. Maastokäynnit
5. Dokumentointi ja tiedotus

Ennakkotiedotus

- Viesti metsänomistajille: ”Tavoitteena ei ole pakkosuojelu eikä metsien talouskäytön vaikeuttaminen.”
  - Tiedotus esim. henkilökohtaisella kirjeellä tai paikallisessa metsäalan lehdessä
- Viestintä laajalle yleisölle
  - Herätetään kiinnostusta aiheeseen
  - Saadaan mahdollisesti vihjeitä kulttuuriperintökohteista

Kartoittajien valinta ja koulutus

- Paikallisuus ja paikallistuntemus
  - Madaltaa kynnystä yhteydenottoon
  - Helpottaa maastotöiden suunnittelua
  - Asiantuntemus säilyy alueella projektin päätyttyäkin
- Metsä- museo- vai muu tausta?
- Koulutuksen sisältö
  - Kohteiden tunnistaminen
  - Teknisten apuvälineiden käyttö ja tietojen dokumentointi
  - Menetelmä

Ennakkotietojen hankinta ja analysointi

- **Kyselyt, haastattelut ja arkistotyöt**
  - Kirjekampanja metsänomistajille (infoa ja tiedonhankintaa)
  - Haastattelut tai kyselyt paikallisille metsäammattilaisille
  - Paikallisten museo- ja kotiseutuihmisten haastattelut
  - Paikallishistoriikkien ja vanhojen karttojen tutkimus
  - Vertailu Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin
- **Saatujen vihjeiden analysointi ja kohteiden alustava paikantaminen**
- **Kohteisiin liittyvien arkisto- ym. tietojen syöttäminen tietokantaan**

Maastokäynnit

- Yhteydenotto maanomistajaan
- Kohteen paikantaminen ja tunnistaminen maastossa
  - Koordinaatit gps:llä
  - Valokuvaus
  - Sanallinen sijaintitieto
  - Arvio kohteen kunnosta
  - Arvio metsänhoidollisesta tilasta ja hoitotarpeesta?

Dokumentointi ja tiedotus

- Maastokäynnin tiedot syötetään tietokantaan ja yhdistetään arkisto- ym. tietoihin
- Kartoituksen hyödyntäminen
  - Jokaisesta kohteesta dokumentti maanomistajalle
  - Museovirastolle pääsy tietokantaan
  - Tietojen siirto metsäorganisaatioiden paikkatietojärjestelmiin?
  - Kohteiden julkaisu Internetissä?
    - Kunnan, kotiseutuyhdistyksen, museon tms. sivuilla
    - Google Maps
  - Pohjana matkailumateriaaleille jne...
- Kuka vastaa tietokannasta kartoituksen jälkeen?